

Vertroulik

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

GESKIEDENIS V2

NOVEMBER 2025

PUNTE: 150

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 9 bladsye en 'n addendum van 14 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit AFDELING A en AFDELING B, wat op die voorgeskrewe inhoudsraamwerk in die KABV-dokument gebaseer is.

AFDELING A: BRONGEBASEERDE VRAE

VRAAG 1: BURGERLIKE VERSET, 1970's TOT 1980's: SUID-AFRIKA

VRAAG 2: DIE KOMS VAN DEMOKRASIE NA SUID-AFRIKA EN DIE AANVAARDING VAN DIE VERLEDE

VRAAG 3: DIE EINDE VAN DIE KOUE OORLOG EN 'N NUWE WÊRELDORDE, 1989 TOT DIE HEDE

AFDELING B: OPSTELVRAE

VRAAG 4: BURGERLIKE VERSET, 1970's TOT 1980's: SUID-AFRIKA: DIE KRISIS VAN APARTHEID IN DIE 1980's

VRAAG 5: DIE KOMS VAN DEMOKRASIE NA SUID-AFRIKA EN DIE AANVAARDING VAN DIE VERLEDE

VRAAG 6: DIE EINDE VAN DIE KOUE OORLOG EN 'N NUWE WÊRELDORDE: DIE GEBEURE VAN 1989

2. AFDELING A bestaan uit DRIE brongebaseerde vrae. Bronmateriaal wat benodig word om hierdie vrae te beantwoord, kan in die ADDENDUM gevind word.
3. AFDELING B bestaan uit DRIE opstelvrae.
4. Beantwoord DRIE vrae soos volg:
 - 4.1 Ten minste EEN moet 'n brongebaseerde vraag wees en ten minste EEN moet 'n opstelvraag wees.
 - 4.2 Die DERDE vraag kan óf 'n brongebaseerde vraag óf 'n opstelvraag wees.
5. Jy word aangeraai om ten minste EEN uur per vraag te spandeer.
6. In die beantwoording van die vrae moet jy jou kennis, vaardighede en insig gebruik.
7. Jy sal benadeel word deur die blote oorskryf van die bronne as antwoorde.
8. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.
9. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A: BRONGEBASEERDE VRAE

Beantwoord ten minste EEN vraag, maar nie meer as TWEE vrae nie, in hierdie afdeling. Bronmateriaal wat benodig word om hierdie vrae te beantwoord, is in die ADDENDUM vervat.

VRAAG 1: WAT WAS DIE VERSKILLENDE REAKSIES OP DIE POGINGS VAN DIE CONGRESS OF SOUTH AFRICAN TRADE UNIONS (COSATU) OM IN DIE 1980's SUID-AFRIKAANSE WERKERS TE MOBILISEER?

Bestudeer Bron 1A, 1B, 1C en 1D en beantwoord die vrae wat volg.

1.1 Gebruik Bron 1A.

- 1.1.1 Haal bewyse uit die bron aan wat daarop dui dat COSATU in November 1985 die grootste federasie van swart werkersunies in Suid-Afrika was. (1 x 2) (2)
- 1.1.2 Definieer die term *nie-parlementêre opposisiegroep* in jou eie woorde. (1 x 2) (2)
- 1.1.3 Verduidelik wat met die stelling, 'COSATU ... het hulleself verbind aan die doelstellings, maar nie formeel aan die strukture nie, van die verbanne en uitgeweke African National Congress ...', geïmpliseer kan word. (1 x 2) (2)
- 1.1.4 Gebruik die inligting in die bron en jou eie kennis en noem waarom jy dink industriële vakunies in die 1980's sterker geword het. (2 x 2) (4)

1.2 Bestudeer Bron 1B.

- 1.2.1 Lewer kommentaar op die betekenisvolheid daarvan dat hierdie COSATU-byeenkoms op 1 Mei 1986 gehou is. (1 x 2) (2)
- 1.2.2 Wat word geïmpliseer met die woorde, VOORWAARTS MET DIE WERKERS SE STRYD', in die konteks van die protesaksie teen die apartheidsregering in die 1980's? (1 x 2) (2)
- 1.2.3 Verduidelik die simboliek van die 'gebalde vuiste' in die banier en van sommige van die werkers in die foto. (1 x 2) (2)

- 1.3 Verwys na Bron 1A en 1B. Verduidelik hoe die inligting in Bron 1A die visuele bewyse in Bron 1B ondersteun met betrekking tot COSATU se massamobilisasie teen die apartheidsregering in die 1980's. (2 x 2) (4)

1.4 Raadpleeg Bron 1C.

- 1.4.1 Identifiseer 'n veldtog in die bron wat COSATU-lede deur 'n staking gehou het wat in Maart 1987 verskeie weke geduur het. (1 x 1) (1)
- 1.4.2 Verduidelik die term *griewe* in die konteks van COSATU se aktiwiteite teen die apartheidsregering. (1 x 2) (2)
- 1.4.3 Haal DRIE bewyse uit die bron aan wat daarop dui dat die 'jong rekrute' vreesbevange was. (3 x 1) (3)
- 1.4.4 Lewer kommentaar op die beperkinge van hierdie bron vir 'n historikus wat die skermutseling (botsing) tussen COSATU en die Oosrandse Onluste-afdeling in Maart 1987 navors. (2 x 2) (4)

1.5 Lees Bron 1D.

- 1.5.1 Volgens die bron, waarom het polisiemanne op 23 April 1987 'n klopjag op COSATU House uitgevoer? (1 x 2) (2)
- 1.5.2 Gebruik die inligting in die bron en jou eie kennis en verduidelik waarom die vernietiging van COSATU House deur die Veiligheidstak as 'ongehoord en ongeëwenaar' beskryf is. (2 x 2) (4)
- 1.5.3 Maak 'n lys van VIER maniere in die bron waarop die polisie tydens die COSATU House-klopjag die gebou en die inhoud vernietig het. (4 x 1) (4)
- 1.5.4 Waarom, dink jy, het die Veiligheidstaklede die brandweermanne mislei oor waar die brand werklik begin het? (1 x 2) (2)

- 1.6 Gebruik die inligting in die relevante bronne en jou eie kennis en skryf 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls (ongeveer 80 woorde) om te verduidelik wat die verskillende reaksies was op die pogings van die Congress of South African Trade Unions (COSATU) om in die 1980's Suid-Afrikaanse werkers te mobiliseer.

(8)
[50]

VRAAG 2: WAAROM HET DIE WAARHEIDS-EN-VERSOENINGSKOMMISSIE (WVK) DIE AMNESTIE-AANSOEKE VAN DIE BETROKKENES BY DIE MARTELING VAN EERWAARDE TSHENUWANI FARISANI VERWERP?

Bestudeer Bron 2A, 2B, 2C en 2D en beantwoord die vrae wat volg.

2.1 Verwys na Bron 2A.

- 2.1.1 Noem TWEE organisasies in die Swartbewussynsbeweging in die bron, waarin Farisani as 'n stigterslid gedien het. (2 x 1) (2)
- 2.1.2 Volgens die bron, noem enige DRIE tipes mishandeling waaraan Farisani tussen 1977 en 1987 tydens sy gevangenskap onderwerp is. (3 x 1) (3)
- 2.1.3 Verduidelik waarom Amnestie Internasionaal Farisani as 'n 'gewetensgevangene' verklaar het. (1 x 2) (2)
- 2.1.4 Definieer die term *vervolging* in jou eie woorde. (1 x 2) (2)

2.2 Lees Bron 2B.

- 2.2.1 Gee die name van enige TWEE Venda Veiligheidstakpolisiemanne in die bron wat deur Farisani tydens sy ondervraging geïmpliseer is. (2 x 1) (2)
- 2.2.2 Wat stel die stelling, 'Ek haat hulle nie, hulle moet die waarheid praat', oor Farisani se getuienis voor? (1 x 2) (2)
- 2.2.3 Verduidelik wat die frase, 'Roep jou God. Hy sal jou kom help', voorstel oor die taktieke wat gedurende die ondervraging deur die Veiligheidstakpolisiemanne gebruik is. (1 x 2) (2)
- 2.2.4 Gebruik die inligting in die bron en jou eie kennis en verduidelik tot watter gevolgtrekking jy kan kom oor die woorde, '... as hulle nie na vore kom en bely nie, hulle een of ander tyd sal terugkom ...', met verwysing na die betrokkenes by die misdaad? (1 x 2) (2)
- 2.2.5 Waarom sou 'n historikus die bron nuttig vind wanneer navorsing gedoen word oor hoe die WVK se Menseregteskendingskomitee die oortredings teen Eerwaarde Farisani hanteer het? (2 x 2) (4)

- 2.3 Gebruik Bron 2C.
- 2.3.1 Haal EEN bewys uit die bron aan wat daarop dui dat die WVK se Amnestiekomitee tevrede was dat die amnestie-aansoeke deur die drie polisiemanne aan die vereistes van die WVK Wet voldoen het. (1 x 2) (2)
- 2.3.2 Noem DRIE aansoekers, volgens die bron, wat om amnestie aansoek gedoen het vir die aanranding en marteling van Eerwaarde Farisani. (3 x 1) (3)
- 2.3.3 Verduidelik die term *mondelinge getuienis* in die konteks van die WVK se verhore deur die Amnestiekomitee. (1 x 2) (2)
- 2.3.4 Watter gevolgtrekking kan gemaak word uit die stelling: 'Die (WVK se Amnestie-) Komitee is nie tevrede dat die bogenoemde drie aansoekers al die relevante feite, ..., volledig geopenbaar het nie', soos vereis deur die Wet? (1 x 2) (2)
- 2.4 Verwys na Bron 2B en 2C. Verduidelik hoe die bewyse in Bron 2B die inligting in Bron 2C ondersteun met betrekking tot die mensregteskendings wat deur die apartheidveiligheidspolisiemanne teen Eerwaarde Farisani gepleeg is. (2 x 2) (4)
- 2.5 Raadpleeg Bron 2D.
- 2.5.1 Verduidelik die simboliese verteenwoordiging van die volgende:
- (a) Dullah Omar (1 x 2) (2)
- (b) Die veiligheidspolisiemanne (1 x 2) (2)
- 2.5.2 Lewer kommentaar oor waarom die inligting in RAAM A van RAAM B verskil rakende bewyse wat by die WVK-verhore aangebied is. (2 x 2) (4)
- 2.6 Gebruik die inligting in die relevante bronne en jou eie kennis en skryf 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls (ongeveer 80 woorde) om te verduidelik waarom die Waarheids-en-Versoeningskommissie (WVK) die amnestie-aansoeke van die betrokkenes by die marteling van Eerwaarde Tshenuwani Farisani verwerp het. (8) [50]

VRAAG 3: HOE KAN DIE UITBREIDING VAN BRICS-LANDE AS 'N BEDREIGING VIR DIE MAGSBALANS TUSSEN DIE GLOBALE NOORDE (WESTERSE LANDE) EN DIE GLOBALE SUIDE (BRICS-LANDE) BESKOU WORD?

Bestudeer Bron 3A, 3B, 3C en 3D en beantwoord die vrae wat volg.

3.1 Verwys na Bron 3A.

- 3.1.1 Wanneer, volgens die bron, het die eerste vergadering in die BRIC-formaat plaasgevind? (1 x 1) (1)
- 3.1.2 Noem die VIER lande in die bron wat ooreengekom het om veelvlakkige samewerking met mekaar in die vorming van BRIC te ontwikkel. (4 x 1) (4)
- 3.1.3 Definieer die term *spitsberaad* in jou eie woorde. (1 x 2) (2)
- 3.1.4 Gebruik die inligting in die bron en jou eie kennis en verduidelik die belangrikheid van ses nuwe lande wat op 1 Januarie 2024 by BRICS aangesluit het. (2 x 2) (4)

3.2 Lees Bron 3B.

- 3.2.1 Noem enige TWEE strategiese inisiatiewe in die bron wat deur BRICS bekend gestel is wat daarop gemik was om die gevestigde internasionale orde uit te daag. (2 x 1) (2)
- 3.2.2 Verduidelik die konsep *de-dollarisasie* in die konteks van die BRICS-uitdaging aan Westerse lande. (1 x 2) (2)
- 3.2.3 Identifiseer EEN rede in die bron waarom BRICS-lande gepoog het om die landbousektor te beïnvloed. (1 x 2) (2)
- 3.2.4 Lewer kommentaar op hoe die 'afnemende Amerikaanse invloed' die bestaande internasionale orde sal verander. (2 x 2) (4)

3.3 Raadpleeg Bron 3C.

- 3.3.1 Watter boodskap word deur die grafiek oorgedra met betrekking tot die verandering in:
- (a) Die G7 se deel van bruto binnelandse produk (BBP) tussen 1995 en 2023 (1 x 2) (2)
- (b) BRICS se deel van globale BBP tussen 1995 tot 2023 (1 x 2) (2)
- 3.3.2 Gebruik die inligting in die bron en jou eie kennis en verduidelik die implikasie van die groei in China se BBP van 1995 tot 2023. (2 x 2) (4)

- 3.4 Bestudeer Bron 3D.
- 3.4.1 Volgens die bron, na wie het Trump verwys toe hy gesê het: '... as jy die dollar verlaat, doen jy nie besigheid met Amerika nie, want ons gaan 'n 100%-tarief (belasting) op jou groei hef'? (1 x 1) (1)
- 3.4.2 Gee 'n rede in die bron waarom BRICS+-lande oor die Bretton Wood-era krities is. (1 x 2) (2)
- 3.4.3 Gebruik die inligting in die bron en jou eie kennis en verduidelik waarom '... die feit dat die BRICS+-lande, wat 35% van die wêreld se BBP en 45% van die wêreldbevolking vorm ...' 'n bekommernis vir die VSA (Trump) as die leier van die Globale Noorde is. (1 x 2) (2)
- 3.4.4 Lewer kommentaar op die bruikbaarheid van hierdie bron vir 'n navorser wat bestudeer hoe Trump deur die uitbreiding van BRICS+-lande bedreig gevoel het. (2 x 2) (4)
- 3.5 Verwys na Bron 3C en 3D. Verduidelik hoe die bewyse in Bron 3C die inligting in Bron 3D ondersteun met betrekking tot hoe BRICS besig is om die magsbalans tussen die Globale Noorde en die Globale Suide te ontwig. (2 x 2) (4)
- 3.6 Gebruik die inligting in die relevante bronne en jou eie kennis en skryf 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls (ongeveer 80 woorde) om te verduidelik hoe die uitbreiding van BRICS-lande as 'n bedreiging vir die magsbalans tussen die Globale Noorde (Westerse lande) en die Globale Suide (BRICS-lande) beskou kan word. (8) **[50]**

AFDELING B: OPSTELVRAE

Beantwoord ten minste EEN vraag, maar nie meer as TWEE vrae nie, in hierdie afdeling.

Jou opstel moet ongeveer DRIE bladsye lank wees.

VRAAG 4: BURGERLIKE VERSET, 1970's TOT 1980's: SUID-AFRIKA: DIE KRISIS VAN APARTHEID IN DIE 1980's

Die filosofie van Biko en die Swartbewussynbeweging het van die 1960's tot die 1970's teenstand teen apartheid in Suid-Afrika laat herleef.

Stem jy met hierdie stelling saam? Gebruik relevante bewyse om jou argument te ondersteun.

[50]**VRAAG 5: DIE KOMS VAN DEMOKRASIE NA SUID-AFRIKA EN DIE AANVAARDING VAN DIE VERLEDE**

Die weg na demokrasie is deur 'n nie-gewelddadige proses van onderhandelinge gekenmerk.

Bespreek hierdie stelling krities met verwysing na die tydperk tussen 1990 en 1994.

[50]**VRAAG 6: DIE EINDE VAN DIE KOUE OORLOG EN 'N NUWE WÊRELDORDE: DIE GEBEURE VAN 1989**

Verduidelik tot watter mate Gorbachev se beleide van Glasnost en Perestroika in die 1980's uiteindelik tot die val van die Sowjetunie gelei het.

Gebruik relevante historiese bewyse om jou argument te ondersteun.

[50]**TOTAAL: 150**